PHILIPPE LÉGER
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2005. március 10. [1]

1. A belga jog főszabályként tiltja a termékekre vagy szolgáltatásokra vonatkozó kapcsolt ajánlatot. E tilalom alól kivételt képeznek azok az esetek, amelyekben az elsődleges áruhoz vagy az elsődleges szolgáltatáshoz olyan ingyenes utalványok járnak, amelyek bizonyos mennyiségű áru vásárlása vagy szolgáltatás igénybevétele esetén jogosultságot biztosítanak ingyenes vagy csökkentett áron történő vásárlásra; e kivétel csak akkor érvényes, ha a kedvezmény *hasonló* áru vagy szolgáltatás megszerzésére irányul, és a kedvezmény *ugyanattól az eladótól* származik.

2. Az Európai Közösségek Bizottsága jelen keresetében lényegében azt kéri, hogy a Bíróság állapítsa meg, hogy a Belga Királyság nem teljesítette az EK 49. cikkéből eredő kötelezettségeit, mert a törzsvásárlói programok belgiumi alkalmazásának előfeltételeként hátrányos megkülönböztetést előidéző és aránytalan módon alkalmazta a „hasonlóságra" és a „kizárólagos értékesítőre" vonatkozó feltételt.

3. Jelen ügy a kedvezményes áron történő árusítás területét érinti, amellyel kapcsolatban közösségi szintű munka tárgyát képezi, de a közösségi jogalkotó jelenleg még nem fogadott el semmilyen szabályozást [2].

4. A jelen kereset lehetővé teszi annak pontosítását, hogy — véleményem szerint — milyen feltételeket foglal magában az a rendelkezés, amelynek értelmében az EK 226. cikk szerinti eljárás során a Bizottságnak kell bizonyítania, hogy a tagállam nem tett eleget közösségi kötelezettségeinek.

1 — Eredeti nyelv: francia.

2 — Lásd a Bizottságnak a belső piacon kedvezményes áron történő árusításról szóló, 2001. október 2-i közleményét (COM(2001) 546 végleges), valamint a belső piacon kedvezményes áron történő árusításra vonatkozó, 2002. október 25-i európai parlamenti és tanácsi rendeletre vonatkozó módosítási javaslatot (COM(2002) 585 végleges). A javaslat hetedik preambulumbekezdése kimondja, hogy a rendelet alkalmazandó a „légitársaságok törzsvásárlói kártyáira és törzsvásárlói programjaira".

I — Jogi háttér

A — *A közösségi jog*

5. Az EK 49. cikk első bekezdése szerint:

„Az alábbiakban megállapított rendelkezéseknek megfelelően tilos a Közösségen belüli szolgáltatásnyújtás szabadságára vonatkozó minden korlátozás a tagállamok olyan állampolgárai tekintetében, akik a Közösségnek nem abban a tagállamában letelepedettek, mint a szolgáltatást igénybe vevő személy."

B — *A nemzeti szabályozás*

6. A piaci gyakorlatról, a fogyasztók tájékoztatásról és a fogyasztóvédelemről szóló, 1991. július 14-i belga törvény[3] (a továbbiakban: belga törvény) 54. cikke megtilt „bármiféle, az eladó által a fogyasztónak tett kapcsolt ajánlatot". Kapcsolt ajánlatnak minősül „az áru, a szolgáltatás vagy minden egyéb előny vagy az ezekhez való hozzájutás jogcímének ingyenes vagy ellenérték fejében történő megszerzése, [...] amely más, akár azonos áruk vagy szolgáltatások megszerzéséhez kötődik". A fogyasztót célzó kapcsolt ajánlat abban az esetben is tilos, ha „különböző, de szándékegységben eljáró eladótól származik".

7. A tiltó rendelkezések alól azonban vannak kivételek. Így a belga törvény 57. cikke alapján ingyenesen adható az elsődleges áruhoz, illetve az elsődleges szolgáltatáshoz kapcsolt utalvány, amely bizonyos előnyöket biztosít a fogyasztó számára.

8. Az 57. cikk (1)–(3) bekezdésében felsorolt kivételekre a piaci szereplő csak akkor hivatkozhat, ha az erre hatáskörrel rendelkező minisztérium a belga törvény 59. cikke első albekezdésének megfelelően nyilvántartásba vette őt.

9. Ezzel szemben a belga törvény 57. cikkének (4) bekezdése a kapcsolt ajánlatok tilalma alóli kivételről rendelkezik, amely szerint piaci szereplő nyilvántartásba vétel nélkül is folytathat ilyen tevékenységet.

10. Még pontosabban: a belga törvény 57. cikke (4) bekezdésének első albekezdése lehetővé teszi a vállalkozás számára, hogy az elsődleges áruhoz vagy az elsődleges szolgáltatáshoz „utalványok(at) [ajánljon], amelyek

3 — *Moniteur belge*, 1991. augusztus 29.

bizonyos mennyiségű áru vásárlása vagy szolgáltatás igénybevétele esetén jogosultságot biztosítanak hasonló áru vagy szolgáltatás ingyenes vagy csökkentett ellenérték fejében történő megszerzésére, amennyiben a kedvezmény ugyanattól az eladótól származik, és nem haladja meg az eredeti áru vagy szolgáltatás értékének egyharmadát".

11. Ezenkívül a fenti cikk kimondja, hogy „az utalványokon fel kell tüntetni az esetleges érvényességi időt, valamint az ajánlat feltételeit", illetve, hogy „amennyiben az eladó megszakítja az ajánlatot, a fogyasztónak a korábbi vásárlásai arányában kell részesülnie a kedvezményből".

12. Az e szabályozásnak meg nem felelő utalványokra vonatkozó ingyenes ajánlat esetében a kereskedelmi bíróságok — a Ministère des Affaires économiques (gazdasági minisztérium), az érdekelt piaci szereplő vagy fogyasztóvédelmi egyesületek kérelmére — a jogsértés abbahagyására kötelező végzést hozhatnak.

II — A pert megelőző eljárás

13. 1999. március 31-i felszólító levelében a Bizottság felhívta a Belga Királyság figyelmét a belga törvény 54. és 57. cikkében foglalt rendelkezések és az EK 49. cikk összeegyeztethetőségének kérdésére. Jelezte, hogy egy Hollandiában székhellyel rendelkező, más vállalatok számára „Air Miles" elnevezésű törzsvásárlói programot szervező és ezt Belgiumban is bevezetni kívánó vállalkozás panasza alapján jár el [4].

14. Az ilyen típusú tevékenység a következőképpen zajlik: a programot bonyolító vállalat a „szponzornak" nevezett vállalkozások ügyfelei számára megvalósítandó törzsvásárlói program létrehozására és intézésére szerződést köt e vállalkozásokkal. Az ügyfelek ezután elektronikus törzsvásárlói kártyához jutnak, amely a „szponzor" vállalkozásoktól történő áru- vagy szolgáltatásvásárlás esetén „Air Miles" pontok gyűjtésére alkalmas. Amennyiben megfelelő számú pont gyűlik össze, azokat, például, ingyenes utazásokra lehet beváltani.

15. A Belga Királyság 1999. június 2-i levelével válaszolt a Bizottság felszólító levelére. Ebben különösen arra hivatkozott, hogy a nemzeti ítélkezési gyakorlat és jogértelmezés szerint a „hasonlóság" fogalma úgy értelmezendő, mint amely feltételezi, hogy az elsődleges áruk vagy elsődleges szolgáltatások és az ingyenesen vagy csök-

4 — A kérdéses vállalat megkérte a belga Ministère des Affaires économiques (gazdasági minisztérium) véleményét arról, hogy egy ilyen törzsvásárlói program összeegyeztethető-e a belga joggal. A minisztérium 1998. április 7-én kelt levelében azt a választ adta, hogy a programban nyújtandó ajándék nem tekinthető „olyan terméknek, amely hasonló azokhoz a termékekhez, amelyeket a szóban forgó vállalat érdekében beavatkozó szponzorok értékesítenek".

kentett áron kínált áruk vagy szolgáltatások rendszerint ugyanabban az értékesítési körben kerülnek forgalmazásra, és/vagy ugyanabba az ipari vagy kereskedelmi ágazatba tartoznak.

16. A válaszban adott magyarázatot elégtelennek tartva a Bizottság 2000. augusztus 1-jén indokolással ellátott véleményt bocsátott ki a Belga Királyság részére, amelyben lényegében azt kifogásolta, hogy hátrányos megkülönböztetést előidéző és aránytalan módon alkalmazta a belga törvényben szereplő „hasonlóságra" és a „kizárólagos értékesítőre" vonatkozó feltételeket. A Belga Királyságnak a véleménytől számított két hónapos határidőn belül kellett megtennie a szükséges intézkedéseket.

17. A belga hatóságok 2000. október 16-án kelt levelükben válaszoltak az indokolással ellátott véleményre. Ebben a levélben lényegében azt fejtették ki, hogy a belga törvény 57. cikke (4) bekezdésének módosítása helyett célszerűbbnek tűnik számukra megvárni a Bizottságnak a eladásösztönzésre vonatkozó közösségi jogharmonizációs javaslatban kialakított álláspontját, és annak alapján végrehajtani a kapcsolt ajánlatokra vonatkozó nemzeti joganyag általános reformját.

18. A Bizottság a fenti választ nem találta megfelelőnek, ezért az EK 226. cikke alapján a Bíróság Hivatalához 2003. július 3-án benyújtott keresetlevelével megindította a jelen eljárást.

III — A keresetről

19. Jelen keresetében a Bizottság azt kéri a Bíróságtól, hogy „állapítsa meg, hogy a Belga Királyság — mivel a vállalkozások közötti, határon átnyúló szolgáltatásnyújtás során alkalmazott törzsvásárlói program előfeltételeként hátrányos megkülönböztetést előidéző és aránytalan módon alkalmazta a »hasonlóság« és a »kizárólagos értékesítő« feltételeit egyrészről a fogyasztó által szerzett áruk és szolgáltatások tekintetében, másrészről egy törzsvásárlói program keretében ingyenesen vagy csökkentett áron hozzáférhető áruk vagy szolgáltatások tekintetében — nem teljesítette az EK. 49. cikkből eredő kötelezettségeit". A Bizottság emellett kérte, hogy a Bíróság kötelezze a Belga Királyságot a költségek viselésére.

20. A Belga Királyság azt kérte, hogy a Bíróság a keresetet — mint megalapozatlant — nyilvánítsa elfogadhatatlannak, és a Bizottságot kötelezze a költségek viselésére.

A — *Az elfogadhatóságról*

21. A belga kormány arra hivatkozott, hogy a kereset elfogadhatatlan, mivel a Belga

Királyságnak az indokolással ellátott véleményre adott válasza és a kereset Bírósághoz történő benyújtása között igen hosszú idő, közel három év telt el.

22. Ez a késedelem összeegyeztethetetlen a jogbiztonság és a bizalomvédelem elvével. A belga kormány különösen arra hivatkozik, hogy jogosan hitte azt, hogy az indokolással ellátott véleményre adott válasza kielégítő, hiszen a Bizottság az eltelt időszak alatt nem jelezte ennek ellenkezőjét. Ezért a jelen keresetnek a Bírósághoz történt benyújtása „meglepetést okozott" a Belga Királyság „jogos bizalma számára" [5].

23. Véleményem szerint a fenti érvelés — figyelembe véve a Bíróságnak egyrészt a Bizottságnak a pert megelőző eljárás lefolytatására és az azt követő eljárásra vonatkozó diszkrecionális jogára, másrészt az EK 226. cikk szerint érintett tagállam védelemhez való jogának tiszteletben tartására vonatkozó ítélkezési gyakorlatát — nem releváns.

24. Tudjuk ugyanis, hogy a Bizottság mérlegelési lehetősége nemcsak abban áll, hogy a Bírósághoz fordul-e, vagy sem, hanem abban is, hogy eldöntse, hogy az ügyet mely pillanatban tartja a legcélszerűbbnek a Bíróság elé vinni. Ezt az alapelvet fejezik a következők: „(...) a kötelezettségszegés megállapítása iránti kereset benyújtására nincs előírva előre megállapított határidő, mivel ez az eljárás — jellegének és céljának köszönhetően — magában foglalja azt is, hogy a Bizottságnak joga van mérlegelni, hogy melyek az esetleges kötelezettségszegés megszüntetésének legmegfelelőbb eszközei, és melyek erre a legmegfelelőbb határidők" [6].

25. A fenti alapelvtől mindenesetre el lehet térni, abban az esetben, ha „a pert megelőző eljárás túlzott hosszúsága (...) az érintett tagállam számára megnehezíti a Bizottság érveinek cáfolatát, és ezzel sérti a tagállamnak a védelemhez való jogát" [7]. Ugyanakkor a kötelezettségszegés megállapítása iránti keresettel érintett tagállam feladata annak bizonyítása, hogy a pert megelőző eljárás időtartama negatív hatással volt a védelemhez való jogának gyakorlására.

26. E tekintetben — és anélkül, hogy a Bíróságnak állást kellene foglalnia abban a kérdésben, hogy jelen esetben az indokolással ellátott véleményre adott tagállami válasz és jelen kereset benyújtása között eltelt idő túlzottan hosszú-e, vagy sem — véleményem szerint elégséges arra utalni, hogy a Belga Királyság semmilyen külön érvet nem hozott fel annak bizonyítására, hogy ez az idő befolyásolta a védelemhez való jogának gyakorlását [8].

5 — Lásd az ellenkérelmet, 11. o.

6 — A 7/71. sz., Bizottság kontra Franciaország ügyben 1971. december 14-én hozott ítélet (EBHT 1971., 1003. o.) 5. pontja.

7 — A C-96/89. sz., Bizottság kontra Hollandia ügyben 1991. május 16-án hozott ítélet (EBHT 1991., I-2461. o.) 16. pontja.

8 — Lásd e tekintetben a C-359/97. sz., Bizottság kontra Egyesült Királyság ügyben 2000. szeptember 12-én hozott ítéletet (EBHT 2000., I-6355. o.). Ebben az ügyben közel nyolc év telt el az Egyesült Királyság indokolással ellátott véleményre adott válasza és a keresetlevél benyújtása között.

27. A Belga Királyság által hivatkozott érvek ugyanis csupán a Bizottságnak az EK 226. cikk szerinti eljárás megindítására vonatkozó mérlegelési szabadsága gyakorlásának módját kifogásolták, illetve azt, hogy az eljárás megindítása a eladásösztönzésre vonatkozó, közösségi szintű szabályozási javaslat kidolgozásával egyidejűleg történt.

28. A Belga Királyság a kereset elfogadhatóságára vonatkozó érveit, úgy tűnik, elsősorban arra alapozta, hogy a Bizottságnak nem a keresetlevél benyújtásával, hanem más módon kellett volna válaszolnia az indokolással ellátott véleményre tagállami válaszként küldött 2000. október 16-i levélre.

29. Ugyanakkor a Bíróság már kimondta, hogy „még abban az esetben sem sérül az érintett tagállam védelemhez való joga, ha feltesszük, hogy a Bizottság olyan keresete alapján indult a peres eljárás, amely nem vette figyelembe az érintett tagállam által az indokolással ellátott véleményre adott válaszban kifejtett, az esetleges ténykérdést vagy jogkérdést érintő új elemeket. A tagállam ugyanis a peres eljárás során már ellenkérelme első beadványában teljes mértékben érvényesítheti az ilyen elemeket. A Bíróság feladata, hogy ezek helyességét megvizsgálva döntsön a kötelezettségszegés megállapítása iránti kereset sorsáról" [9].

9 — A C-3/96. sz., Bizottság kontra Hollandia ügyben 1998. május 19-én hozott ítélet (EBHT 1998., I-3031. o.) 20. pontja.

30. Ennél fogva nem lehet kifogásolni, hogy a Bizottság nem foglalt állást a Belga Királyságnak az indokolással ellátott véleményre adott válaszban kifejtett álláspontjával kapcsolatban.

31. Mindezt figyelembe véve úgy vélem, hogy a belga kormánynak a kereset elfogadhatóságára vonatkozó kifogását el kell utasítani.

B — *Az ügy érdeméről*

1. A kereset tárgya

32. A Bizottság jelen keresetben kifejtett érveinek vizsgálatát azzal kell kezdeni, hogy pontosan körvonalazzuk a kereset tárgyát.

33. Ahogyan azt már vázoltuk, a Bizottság azt kifogásolja a Belga Királyság esetében, hogy nem teljesítette az EK 49. cikkből eredő kötelezettségeit, mivel a vállalkozások közötti, határon átnyúló szolgáltatásnyújtás során alkalmazott törzsvásárlói program előfeltételeként *hátrányos megkülönböztetést előidéző és aránytalan módon alkalmazta* a belga törvény 57. cikke (4) bekezdésének első

albekezdésében szereplő „hasonlóságra" és „kizárólagos értékesítőre" vonatkozó feltételeket.

34. A keresetlevél szerkezetéből kifejezetten következik, hogy a kereset egyáltalán nem a belga törvény 57. cikke (4) bekezdése első albekezdésének *szó szerinti tartalmára* irányul, hanem kizárólag az ebben a rendelkezésben foglalt feltételek állítólagosan hátrányos megkülönböztetést előidéző és aránytalan módon történő *alkalmazására.*

35. Ezt a tényt a Bizottság a tárgyalás során — a Bíróság hozzá intézett kérdésére adott válaszában — határozottan megerősítette.

36. A jelen kereset tárgya tehát, ahogyan azt a Bizottság is világosan kifejtette, kizárja, hogy a Bíróság *in abstracto* vizsgálja a fenti rendelkezésnek az EK 49. cikkel való összeegyeztethetőségének kérdését.

37. A Bíróságtól tehát egyedül annak megállapítását kérték, hogy a nemzeti hatóságok — vagyis a nemzeti közigazgatási szervek, valamint bíróságok — az EK 49. cikkel ellentétes módon alkalmazzák a belga törvény 57. cikke (4) bekezdésének első albekezdését.

2. A kötelezettségszegés bizonyítása

38. Mivel a Bizottság kifejezetten a belga törvényben szereplő „hasonlóság" és a „kizárólagos értékesítő" feltételeinek hátrányos megkülönböztetést előidéző és aránytalan módon történő belgiumi alkalmazására korlátozta keresetét, a Bizottságnak csupán az a feladata, hogy olyan bizonyítékokat tárjon a Bíróság elé, amelyek a fenti keretek között bizonyítják, hogy e tagállam megszegte az EK 49. cikkből eredő kötelezettségeit.

39. E tekintetben emlékeztetek arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat alapján a tagállami kötelezettségszegés megállapítása iránti eljárásban a Bizottságot terheli annak bizonyítása, hogy a hivatkozott kötelezettségszegés fennáll, és a Bizottság feladata az e feltételezés vizsgálatához szükséges bizonyítékoknak a Bíróság előtti bemutatása, de a Bizottság semmiféle vélelemre nem alapíthatja a keresetét [10].

40. Úgy vélem, hogy jelen esetben a Bizottság nem szolgált kellő bizonyítékkal a Bíróság számára annak alátámasztására, hogy a Belga Királyság nem teljesítette az EK 49. cikkből eredő kötelezettségeit.

10 — Lásd különösen a 96/81. sz., Bizottság kontra Hollandia ügyben 1982. május 25-én hozott ítélet (EBHT 1982., 1791. o.) 6. pontját; a C-62/89. sz., Bizottság kontra Franciaország ügyben 1990. március 20-án hozott ítélet (EBHT 1990., I-925. o.) 37. pontját; a C-300/95. sz., Bizottság kontra Egyesült Királyság ügyben 1997. május 29-én hozott ítélet (EBHT 1997., I-2649. o.) 31. pontját; a C-217/97. sz., Bizottság kontra Németország ügyben 1999. szeptember 9-én hozott ítélet (EBHT 1999., I-5087. o.) 22. pontját, valamint a C-194/01. sz., Bizottság kontra Ausztria ügyben 2004. április 29-én hozott ítélet (EBHT 2004., I-4579. o.) 34. pontját.

41. Ugyanis más természetű bizonyítékok bemutatása szükséges a tagállami kötelezettségszegés bizonyításához, ha a kereset valamely tagállami rendelkezés alkalmazását érinti — ahogy a jelen esetben is —, mint amelyeket akkor vesznek figyelembe, ha a tagállami kötelességszegés megállapítása iránti kereset kizárólag a tagállami rendelkezés tartalmát érinti.

42. Ez utóbbi — jóval gyakrabban előforduló — esetben a vitatott nemzeti és a vonatkozó közösségi rendelkezések összevetése elegendő lehet a tagállami kötelezettségszegés megállapításához.

43. Ezzel szemben amennyiben a kötelezettségszegés megállapítása iránti kereset valamely nemzeti rendelkezés alkalmazásával kapcsolatos, a kötelezettségszegést csak akkor lehet megállapítani, ha a tagállam terhére róható kifogásolt közigazgatási és/vagy ítélkezési gyakorlat kellőképpen dokumentálható és körülírható.

44. Jelen esetben azonban megállapítható, hogy a Bizottság mindezt nem bizonyította.

45. Először is: a Belga Királyság terhére rótt nemzeti közigazgatási gyakorlattal kapcsolatban osztom a belga kormány azon álláspontját, hogy csupán az, hogy néhány, Belgiumban székhellyel rendelkező vállalkozás a belga törvény 57. cikke (4) bekezdésének első albekezdésébe ütköző törzsvásárlói programot hirdet meg, és az illetékes nemzeti hatóságok nem indítanak e programok abbahagyására irányuló keresetet a nemzeti bíróságok előtt, nem bizonyítja, hogy a fenti rendelkezést hátrányos megkülönböztetést előidéző módon alkalmazzák.

46. Úgy vélem, hogy a Bizottság által előadott példák nem bizonyítják, hogy a belga hatóságok az említett cikkben szereplő feltételeket eltérő módon alkalmazták annak függvényében, hogy az érintett vállalkozás belga területen található-e, vagy azon kívül.

47. Ezenkívül a Belga Királyság által az ellenkérelemben hivatkozott példák épp azt igyekeznek bizonyítani, hogy a belga bíróságok előtt vannak a belga törvényekbe ütköző reklámkampányok miatt indított keresetek [11].

48. Másodszor: fontos megjegyezni, hogy még ha a közösségi jog követelményeivel ellentétes közigazgatási gyakorlatban meg-

11 — Lásd az ellenkérelem 21. és 22. oldalát.

testesülő állami magatartásról megállapítható is az EK 226. cikk értelmében vett kötelezettségszegés [12], a Bíróság szerint még akkor is szükség van arra, hogy ez a gyakorlat „tartós és általános jelleget mutasson" [13].

49. Ezzel szemben jelen keresetében a Bizottság nem bizonyította olyan közigazgatási gyakorlat létét, amely rendelkezik a Bíróság által megkövetelt kellő tartóssággal és általánossággal.

50. Így az „Air Miles" törzsvásárlói programot szervező vállalkozás benyújtott panaszából kitűnő tények figyelembevétele nem elegendő annak megállapításához, hogy a „hasonlóságra" és a „kizárólagos értékesítőre" vonatkozó feltételek hátrányos megkülönböztetést előidéző és aránytalan módon történt alkalmazásában megvalósuló tagállami kötelezettségszegés történt [14].

51. Ráadásul a belga Ministère des Affaires économiques által az „Air Miles" törzsvásárlói programot szervező vállalkozás azon kérdésére adott elutasító válasz, hogy az ilyen törzsvásárlói program összeegyeztethető-e a belga joggal, csupán vélemény jelleggel bírt, és nem számít az „Air Miles" törzsvásárlói program Belgiumra történő kiterjesztését tiltó határozatnak.

52. Harmadszor: a törvény belga bíróságok általi értelmezésével kapcsolatban arra kell emlékeztetni, hogy a Bíróság igen tisztán meghatározta azokat a feltételeket, amelyek mellett egy nemzeti bíróság gyakorlata megalapozhatja az EK 226. cikk szerinti tagállami kötelezettségszegést [15].

53. Így a Bíróság kimondta, hogy „egy más irányú ítélkezési gyakorlat kontextusában jelentkező elszigetelt, illetve az esetek kisebbségét jelentő bírósági határozatok, sőt akár a nemzeti legfelsőbb bíróság által elvetett értelmezés nem vehető figyelembe. Nem az a helyzet az olyan általános bírósági értelmezés esetében, amelyet az említett legfelsőbb bíróság nem hogy nem vetett el, de meg is erősített" [16].

12 — Lásd különösen a 298/86. sz., Bizottság kontra Belgium ügyben 1988. július 14-én hozott ítéletet (EBHT 1988., 4343. o.) és a C-41/02. sz., Bizottság kontra Hollandia ügyben 2004. december 2-án hozott ítéletet (EBHT 2004., I-11375. o.).

13 — A C-387/99. sz., Bizottság kontra Németország ügyben 2004. április 29-én hozott ítélet (EBHT 2004., I-3751. o.) 42. pontja.

14 — Mindazonáltal a Bíróság dönthet úgy is, hogy olyan speciális piacon, amelyen csak néhány vállalkozás működik, amilyen például a postai felülbélyegző berendezések piaca, a nemzeti közigazgatási szervek egyetlen vállalkozással kapcsolatos álláspontja már adhat alapot a tagállami kötelezettségszegés megállapítására (a 21/84. sz., Bizottság kontra Franciaország ügyben 1985. május 9-én hozott ítélet [EBHT 1985., 1355. o.] 13. pontja). Mindenesetre az az ügy, amellyel jelenleg foglalkozunk, a reklámpiacot érinti, amelyen számos gazdasági szereplő működik.

15 — A C-129/00. sz., Bizottság kontra Olaszország ügyben 2003. december 9-én hozott ítélet (EBHT 2003., I-14637. o.).

16 — Ugyanott, 32. pont.

54. A nemzeti ítélkezési gyakorlat tehát csak szolgálhat tagállami kötelezettségszegés megállapításának alapjául, ha „strukturális jellegű" [17].

55. Az EK 226. cikk szerinti tagállami kötelezettségszegés megállapítása iránti kereset során a Bizottságot terheli annak bizonyítása, hogy ilyen esetről van szó.

56. Emlékeztetek arra, hogy a Bizottság nagy mértékben a belga jogban érvényesülő azon értelmezésre alapította érvelését, hogy egy kapcsolt ajánlat akkor felel meg a „hasonlóság" feltételének, ha az elsődleges áruk vagy elsődleges szolgáltatások és az ingyenesen vagy csökkentett áron kínált áruk vagy szolgáltatások általában ugyanabban az forgalmazási körben és ugyanabban az ipari vagy kereskedelmi ágazatban kerülnek értékesítésre.

57. A Bizottság szerint a nem hasonló árukra vonatkozó kapcsolt ajánlat tiltása a gyakorlatban a Belgiumban székhellyel, valamint saját értékesítési hálózattal rendelkező vállalkozások számára teremt előnyös helyzetet. A Bizottság kifejti, hogy „a főszabálytól való ilyen eltérést a nemzeti bíróságoknak a hasonlóság fogalmára adott válasza is megkönnyíti" [18].

58. Jelen esetben azonban a Bizottság egyetlen belga bírósági ítéletet sem idéz a keresete alapjául szolgáló ítélkezési gyakorlat alátámasztására.

59. Igaz, hogy a felszólító levélre adott válaszában a Belga Királyság maga is fontosnak tartotta kiemelni, hogy a nemzeti ítélkezési gyakorlat, valamint jogértelmezés alapján a „hasonlóság" fogalmának előfeltétele, hogy az elsődleges áruk vagy elsődleges szolgáltatások és az ingyenesen vagy csökkentett áron kínált áruk vagy szolgáltatások általában ugyanabban a forgalmazási körben és/vagy ugyanabban az ipari vagy kereskedelmi ágazatban kerüljenek értékesítésre. Az előző értelmezés alátámasztására a brüsszeli kereskedelmi bíróság egy 1978. június 26-i ítéletét idéz fel [19].

60. Mindenestre úgy vélem, hogy ez a körülmény még nem mentesíti a Bizottságot azon követelmény alól, hogy a Bíróság előtt megfelelő bizonyítékokkal támassza alá és

17 — Lásd Geelhoed főtanácsnoknak a Bizottság kontra Olaszország ügyre vonatkozó indítványának a 114. pontját.

18 — Lásd a keresetlevél 21. pontját.

19 — Lásd az ellenkérelmet, 23. o.

világosan kifejtse az általa hivatkozott nemzeti ítélkezési gyakorlatot.

61. Jelen esetben már csak azért is igen kívánatos lett volna ilyen magyarázatot benyújtani, mivel a „hasonlóság" fogalmáról a Belga Királyság által az ellenkérelemben, valamint képviselője által a tárgyaláson kifejtettek egyértelműen azt az álláspontot erősítik, hogy e fogalomnak a bíróságok és a belga doktrína által kialakított értelmezése nem egyértelmű.

62. Mindezeket figyelembe véve úgy vélem, hogy a Bizottság nem bizonyította, hogy a Belga Királyság nem teljesítette az EK 49. cikkből eredő kötelezettségeit azzal, hogy a vállalkozások közötti, határon átnyúló szolgáltatásnyújtás során alkalmazott törzsvásárlói program előfeltételeként állítólag hátrányos megkülönböztetést előidéző és aránytalan módon alkalmazta a „hasonlóság" és a „kizárólagos értékesítő" feltételeit egyrészről a fogyasztó által megszerzett áruk és szolgáltatások tekintetében, másrészről egy törzsvásárlói program keretében ingyenesen vagy csökkentett áron hozzáférhető áruk vagy szolgáltatások tekintetében.

IV — Végkövetkeztetések

63. Következésképpen, azt indítványozom a Bíróságnak, hogy az Európai Közösségek Bizottsága által benyújtott keresetet a bizonyítottság hiánya miatt utasítsa el, és a Bizottságot az eljárási szabályzat 69. cikke 2. §-ának első albekezdése alapján kötelezze a költségek viselésére.